

Tihana Mršić

Arhiv Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti
Strossmayerov trg 2, HR-10000 Zagreb

OSTVARENJA DUBINSKE REFERENCE POSVOJNOSTI / PRIPADNOSTI U POVRŠINSKOJ STRUKTURI HRVATSKOG I FRANCUSKOG JEZIKA

Autorica nastoji popisati mogućnosti ostvarenja dubinske reference posvojnosti/pripadnosti u površinskoj strukturi hrvatskog i francuskog jezika, osobito na morfemskoj razini.

0. Uvod

U ovom radu nastoje se popisati moguća ostvarenja dubinske reference posvojnosti/pripadnosti u površinskoj strukturi hrvatskog i francuskog jezika. Zanimanje za tu referencu pojavilo se prilikom obrade dubinske reference identifikacije¹, zapravo identifikacije posvojnim pridjevima kao atributima uz imenicu. Oni, naime, usputno identificiraju, a "posvojnošću" determiniraju. Postavilo se pitanje što je tu "posvojnost", što "kvaliteta", što "identifikacija". "Kvalitetu" ostvaruje gramatički smisao pridjeva, "identifikaciju" ostvaruje leksički smisao posvojnih pridjeva, dok se sama "posvojnost" ostvaruje putem posebnih morfema "posvojnosti".

1. Posvojnost izražena putem leksika

Najjednostavniji način izražavanja svake dubinske reference jest putem leksika. U tom smislu "posvojnost" se, kako u hrvatskom, tako i u francuskom jeziku, izražava putem kategorije tzv. pridjevnih zamjenica (jer zamjenjuju pridjeve), i to posvojnih. Hrvatske i francuske posvojne zamjenice (hrv. *moj, tvoj, njegov/njezin, naš, vaš, njihov*; fr. *mon, ton, son, notre, votre, leur*), kao i hrvatska povratno-posvojna zamjenica *svoj*, koja iskazuje pripadanje subjektu

---

¹ T. Mršić, Realizacija dubinske nomenske reference identifikacije u hrvatskom i francuskom jeziku, uskoro.

bilo kojega roda ili broja (*Mi se brinemo za svoj posao.*), upravo svojim leksičkim smislom (“posvojnost”) izražavaju tu dubinsku referencu (hrv. *Uzimam svoj kaput.*; fr. *Je prends mon manteau.*).² Stoje li te zamjenice poput atributa uz imenicu (*Daj mi svoj kaput.*) ili eliptično samostalno (*Ti uzmi svoj.*), uvijek izražavaju istu dubinsku referencu “posvojnosti”.

O leksičkom izražavanju dotične dubinske reference ne treba dalje duljiti jer je tu stvar prilično jasna.

2. Izražavanje dubinske reference posvojnosti putem čistih morfema

Svaku referencu koja se izražava putem čistih morfema svakako valja posebno uvrstiti u red čistih i za sporazumijevanje značajnih dubinskih referenca. U tom smislu spomenuta dubinska referenca posvojnosti svakako ovamo pripada jer se izražava, osim, kao što smo rekli, putem kategorije zamjenica, i putem morfema odnosa koje izražavaju još tri kategorije, a to su imenice, prijedlozi i pridjevi. Riječ je:

- a) o *imeničkim* deklinacijskim morfemima genitiva i dativa singulara i plurala u hrvatskom jeziku;
- b) o *prijedlozima* kao morfemima istovjetnog posvojnog (“genitivnog”) značenja (hrv. *od*, fr. *de*) u hrvatskom i francuskom, te “dativnog” (“pripadnost”) značenja u francuskom jeziku (fr. *à*);
- c) tvorbenim morfemima *posvojnih pridjeva* u hrvatskom.

Njima ćemo se ovdje detaljnije baviti.

2.1. Izražavanje dubinske reference posvojnosti putem padežnih morfema u hrvatskom jeziku

Kod deklinacijskih morfema valja ukazati na razliku, ali i na sličnost između dubinskih referenca “posvojnosti” i “pripadnosti”. Naime, prvu od njih, tj. “posvojnost”, prvenstveno izražava genitiv³, s time da je tu i dio značenja što ga je preuzeo od nekadašnjeg ablativa, tj. “početna točka”. Tako možemo pretpostaviti logičan razvoj: početna točka > potjecanje > pripadanje > posvojnost.

Drugu referencu, tj. “pripadnost”, izražava prvenstveno dativ, kojega je osnovni smisao “krajnja točka”.

Kao što vidimo, i genitiv i dativ mogu ostvarivati oba dubinska zahtjeva

---

² Ovdje dolazi do izražaja česta interferencija u ta dva jezika. Naime, dok francuski, kao i ostali romanski jezici, koristi za svako lice drugu zamjenicu i u slučaju da je riječ o pripadanju subjektu, hrvatski, kad je riječ o pripadanju subjektu bilo kojeg roda ili broja, koristi uvijek posvojno-povratnu zamjenicu *svoj*.

³ O genitivu prema Ivšić 1970:356.

(gen.: *žena crne kose* — “pripadnost kategoriji”; dat.: *spasitelj svima ljudima*). Naime, premda se “početna točka” u osnovi shvaća kao “posvojnost”, a “krajnja točka” kao “pripadnost”, zbog logične povezanosti “pripadnost/posvojnost”, često se “pripadnost” doživljava kao “posvojnost” i obrnuto, pa se dativ rabi ondje gdje bismo redovito očekivali genitiv i obrnuto. Istovjetnu situaciju pratimo u francuskom, ali na slučaju prijedloga koji su zamijenili padeže o kojima je ovdje riječ (v. t. 2.2.2.).

2.1.1. Genitivni morfem kao biljeg “posvojnosti” u hrvatskom. Genitiv je sinkretistički padež te se u njega razlikuje pravo genitivno od ablativnog značenja⁴. Ablativ u osnovi označuje odnos “početna točka radnje”. Ablativna adnominalna značenja (hrv. *Sve u strahu Boga velikoga.*) proizlaze tako iz adverbalskih (*bojati se Boga*), dok se prava genitivna značenja svode na dva, a to su:

1. partitivnost (*Donesite mi šećera.*, za razliku od *Donesite mi šećer.*; *čša vina*) i
2. posvojnost (*To je mojega brata.*; *Tamo je kuća njegova oca.*).

Genitivni izraz (u predikatu ili samostalno) znači “pripadnost”. Međutim, ako tu “pripadnost” (odgovor na pitanje *koga*) usporedimo s “pripadnošću” koju izražava dativni izraz (odgovor na pitanje *komu*), tj. ako imamo u vidu mogućnost razlikovanja genitiv : dativ = početna točka (*koga*) : krajnja točka (*komu*), s obzirom na hrvatske jezične mogućnosti (“posvojnost” = početna točka; “pripadnost” = krajnja točka⁵), predlažem, praktičnosti radi, da se osnovni smisao genitiva, kad se supostavlja dativu, naziva “posvojnošću”.

To posvojno značenje genitiva, ako imenica nema atributa, u hrvatskom obvezatnom preoblikom zamjenjuju posesivni pridjevi na *-ov, -ev, -in i -ljev* (*Kaput je brata.* > *Kaput je bratov.*) ili, u govornom jeziku, ubacivanje posesivnog prijedloga *od* (**Kaput je od brata.*⁶). No, o tome nešto dalje.

2.1.2. Dativni morfem kao biljeg posvojnosti u hrvatskom. Kao što smo već spomenuli, u hrvatskom jeziku i dativ može izražavati dubinsku referencu “posvojnosti” (tj. “početna točka”, kako smo je definirali u t. 2.1.1.). To posvojno značenje dativa proizlazi iz dodirivanja “početne” i “krajnje točke” u dubinskoj strukturi. Naime, u slučajevima takve zamjene riječ je o izmjeni perspektive, a ovdje o izmjeni fokusa s posjednika (“posvojnost”) na posjedovano (“pripadanje”). Veoma su obični hrvatski dativi *mi, ti, si*, mjesto posvojnog genitiva ili posvojne zamjenice. Tako još uvijek u hrvatskim narodnim govorima

⁴ Ibid.: Ablativna služba rado se združivala s padežnim likom koji je služio i za druge padeže.

⁵ Ako linearno zamislimo osnovni smisao hrvastkoga prijedloga *od* i *k/prema*, ili genitiva i dativa, vidimo da je katkada dio njihova smisla o kojem je ovdje riječ vrlo sličan, te se razlikuje samo u naglasku, koji je jednom na početnoj točki (genitiv), drugi put na krajnjoj (dativ).

⁶ Zapravo bi trebalo značiti da je dobiven od brata.

možemo čuti konstrukcije kao što je npr. *stric ti Mišo*. Neki smatraju⁷ da se posesivno značenje dativa (*Vi ste so zemlji.*) moglo razviti upravo zahvaljujući enklitičkim oblicima *mi*, *ti*, *si*, koji su se oduvijek mogli rabiti za dativ i genitiv. Međutim, pravi je uzrok činjenica da su se i ti oblici mogli rabiti u tom svojstvu, kao što smo u ove dvije točke (2.1.1 i 2.1.2) razradili, dakle dubinskostrukturni, tj. dodirivanje “krajnje” i “početne točke” na logičko-semantičkoj razini u dubinskoj strukturi. Brojni su primjeri posvojnoga dativa u hrvatskom jeziku: *Djeca joj dobro uče., Gdje su ti knjige?, Kako su ti roditelji?*⁸

2.2. Izražavanje dubinske reference posvojnosti putem prijedloga

Prijedlozi koji preuzimaju posvojno značenje genitiva jesu u hrvatskome prijedlog *od*, a u francuskom prvenstveno prijedlog *de*, a potom i *à*. Da oni zaista preuzimaju značenje čitavoga genitiva, vidi se i po tome što preuzimaju i njegovo “ablativno” značenje u hrvatskom (*Krenuti od nule.*), odnosno što preuzimaju značenja latinskoga genitiva (“posvojnost”: *le fils de ma tante*) i ablativa (“početna točka”: *partir de zéro*) u francuskom. Francuski prijedlog *de* i jest nekadašnji latinski isključivo ablativni prijedlog (*de foro discedere*). Oba, dakle, prijedloga, i hrvatski i francuski, označuju i “početnu točku”, tj. značenje koje semantički lako povezujemo s “posvojnošću”.

2.2.1. Izražavanje dubinske reference posvojnosti putem prijedloga u hrvatskom. U hrvatskom je jeziku najizrazitiji genitivni prijedlog (s mnogo značenja) *od*, a osnovno mu je značenje “početna točka”. Iz njega se izvode sljedeća značenja⁹: odvajanje, udaljavanje; oslobođanje, izbjegavanje; potjecanje, izvor, podrijetlo; izbor; uzrok, povod; poredba; način; svojstvo; količina, mjera; građa; tzv. objasnidbeni genitiv; sredstvo; pasivni vršitelj radnje; te “pripadnost”, dakle, svojevrsno naličje “posvojnosti” (*ključ od sobe, džep od kapa, kuća od mogega oca*). Premda tu posljednju konstrukciju puristi odbacuju, ona je vjerojatno budućnost toga prijedloga. Budući da je to smjela pretpostavka, upozoravam da su tu pojavu neki smatrali kalkiranjem iz romanskih jezika, a zapravo je riječ o tome da genitiv preuzima ablativno značenje “početna točka”. To je možda očitije u francuskom, gdje se odnos “početna točka”, koji je u latinskom izražavao prijedlog *de* s ablativom, premjestio, s istim prijedlogom *de*, u genitiv, te je prijedlog *de* počeo označavati i “posvojnost”. Kao što smo već rekli citirajući S. Ivšića, hrvatski genitiv u sebi također sadrži istovjetno ablativno značenje (“početna točka”).

2.2.2. Izražavanje dubinske reference posvojnosti putem prijedloga u francuskom. U francuskom jeziku, gdje je deklinacija gotovo posve iščezla, “posvojnost” se izražava gotovo isključivo prijedložnim morfemom *de*. On

⁷ Brugmann–Delbrück 1897–1916-II/2:603.

⁸ Primjeri prema Raguž 1997:136.

⁹ Uglavnom prema Raguž:1997:122.

povezuje dva nomena (imenice, zamjenice, i često imena) od kojih onaj što ga prijedlog uvodi označuje posjednika, a onaj koji mu negdje u lancu prethodi označuje posjedovano. Sam prijedlog označuje odnos “posvojnosti” u takvoj konstelaciji (*le livre de ma sœur*).

Kako se spomenuti pomak fokusa s posvojnosti na pripadnost i obrnuto često događa, to se ista stvar koju smo vidjeli u hrvatskom (*Gdje ti je torba?*) događa vrlo produktivno i u francuskom. Tako postoji uporaba dubinskoga “dativa” (“krajnja točka”) kao označitelja “pripadnosti” umjesto dubinskoga “genitiva” (“početna točka”). U francuskom govornom jeziku sve češće “dativ” zamjenjuje “genitiv” (*C’est à lui ça.*, pa i u kombinaciji s posvojnim zamjenicom: *C’est sa montre à lui.*¹⁰).

2.3. Izražavanje dubinske reference posvojnosti putem pridjevskih morfema u hrvatskom jeziku

Premda imenicu u potpunosti identificiraju, posvojni su pridjevi, »što se oznake određenosti tiče, neutralizirani«¹¹ (*majčino pismo, očeve oranice, jasenovo lišće*). Posvojni se pridjevi s pravom ubrajaju u odnosne¹² jer izražavaju odnos (posvojnosti) spram osnovne riječi. Međutim, ovdje ćemo, radi razgraničenja posvojnih pridjevskih morfema od ostalih, pokušati izvršiti novu semantičku podjelu pridjevskih morfema na temelju osnovnih dubinskih zahtjeva koje ostvaruju. Naime, pridjevski posvojni morfemi izražavaju samo odnos “posvojnosti”¹³, dok drugi pridjevski morfemi ostvaruju druge dubinske zahtjeve (pa se u slučaju priložnih i vežu s posve specifičnim leksičkim poljima čije lekseme tvore), te mogu biti:

- a) priložni: vrijeme, mjesto i sl. (*-šnji: jučerašnji, unutrašnji, tobožnji*;
- b) namjenski (*-aći: pisci stroj, jahaći kostim; -ni*¹⁴: *kišni ogrtač*)¹⁵;
- c) amalgamirani:
  1. kvaliteta + pripadnost živom (*kozji, božji, krojački, djedovski, hamletovski*;
  2. kvaliteta + pripadnost neživom (*pupčani, glazbeni, jesenji, književni; gradski, bosanski, dubrovački*).

¹⁰ Kad se nekoga citira, rabi se i prijedlog *de*: *C’est de lui, ça?*, tj. »to on kaže«, npr. neki autor (u pozadini se osjeća glagol *venir*, početna točka dio nje njegova smisla: u kombinaciji sa *de* znači i “potjecanje”, *ça vient de...*).

¹¹ Katičić 1986:390, t. 870d.

¹² Babić 1991:352.

¹³ U najapstraktnijem značenju ‘da je nešto/netko nečije/nečiji, da nekomu/nečemu pripada’.

¹⁴ Taj prilično produktivan sufiks ne izražava uvijek “namjenu”.

¹⁵ Negdje je u amalgamiranih značenja u prvom planu “kvaliteta” (*kišni dan*) te imaju komparaciju, a negdje “odnos” (*sunčani sat*) te nemaju komparaciju, usp. *Priručna gramatika...* 1979:281, t. 836.

Prema toj podjeli neki pridjevski morfemi otpadaju kao biljezi posvojnosti (priložni i namjenski), dok preostale dijelimo na čiste i amalgamirane morfeme “posvojnosti/pripadnosti”:

A. čisti posvojni morfemi: »Posvojnost/pripadnost« u najužem smislu, tj. pripadanje pojedincu (ako imenica označuje osobu) ili vrsti (ako imenica označuje biljku ili životinju), izražavaju samo alomorfi:

- ov* (*Markov, pijetlov, čukov, bukov*),
- ev* (*stričev, Jakovljević, grizlijev*),
- ljev* (*Jakovljević*)

i morfem

- in* (*čapljin, Jeličin*)¹⁶;

B. amalgamirani posvojni morfemi, kod kojih je značenje amalgamirano s osnovnom dubinskom pridjevskom referencom “kvalitete”:

1. kvaliteta + pripadnost živoj vrsti:

- ji-l-i*, -*inji* (*lisičji, labuđi, božji, pileći*),
- ački*, -*ički* (*krojački*);

2. kvaliteta + pripadnost neživoj vrsti:

- ni* (*državni, nagradni, naftni, subjektni*),
- ani-l-jani*, -*eni* (*pupčani, groždani, glazbeni, bedreni*),
- ovni-l-evni* (*bankovni, duševni, književni*),
- ski* (*gradski, hrvatski, dubrovački*);

3. kvaliteta + pripadnost živoj vrsti + poredba:

- ovski-l-evski*, -*inski*¹⁷ (*hamletovski, pradjedovski, prinčevski, majčinski*).

2.3.1. Pridjevski posvojni morfemi u francuskom jeziku.

A. U francuskom jeziku, kao što smo kazali, čista “posvojnost” izražava se isključivo prijedložnim morfemima *de* i *à*, i to s članom (*de la mère* ‘majčin’), odnosno bez člana u slučaju osobnih imena (*de Jacques* ‘Jakovljević’). Konstrukcije bez člana, ako nije riječ o osobnim imenima, izražavaju značenje odgovarajućih hrvatskih pridjeva, tj. “kvalitetu” (*un regard de pitié* ‘samilosni pogled’).

Slijedi tabelarni pregled hrvatskih posvojnih pridjevskih morfema koji u francuskom odgovaraju posvojnim prijedložnim konstrukcijama:

francuski	hrvatski
<i>du père</i>	- <i>ev</i> <i>očev</i>
	- <i>in</i> <i>tatin</i>
<i>du grand père</i>	- <i>ov</i> <i>djedov</i>
<i>de Jacques</i>	- <i>ljev</i> <i>Jakovljević</i>
<i>à lui</i>	- <i>ov</i> <i>njegov</i>

¹⁶ Primjeri prema knjizi *Priručna gramatika...* 1979:275, t. 833. i 834.

¹⁷ Nastali od pravih posvojnih morfema -*ov*, -*ev* i -*in* kombiniranih s morfemom “kvalitete” -*ski*. U *Priručnoj gramatici...*, str. 280, navodi se fonološki razlog postanka tih morfema, naime, teškoća izgovora (**djed+ski*).

U francuskom jeziku izražavanje “posvojnosti” također možemo odvojiti od izražavanja priložnih značenja:

francuski	hrvatski
<i>d’hier</i>	-ašnji jučerašnji
<i>du soir</i>	-nji večernji
<i>d’autrefois</i>	-šnji nekadašnji

kao i namjenskih značenja:

francuski	hrvatski
<i>à manger</i>	-aći jedaći
<i>à écrire</i>	-aći pisaći
<i>de pluie</i>	-ni ¹⁸ kišni

B. Svi pridjevski posvojni morfemi francuskog jezika izražavaju amalgamirana značenja, i to sljedeća:

1. kvaliteta + pripadnost živoj vrsti:
-éen: *gothéen, pygméen* (hrv. **-ovski**: *geteovski*; **-ast**: *patuljast*),
-ois: *bourgeois* (hrv. **-ski**: *građanski*);
2. kvaliteta + pripadnost neživoj vrsti:
-ier: *printanier* (hrv. **-ni**: *proljetni*),
-esque: *livresque* (hrv. **-ski**: *knjiški*),
-in: *sanguin* (hrv. **-ni**: *kroni*; **-an**: *sangviničan*),
-al: *infernal* (hrv. **-ni**: *pakleni*; **-ski**: *paklenski*),
-ain: *napolitain, africain* (hrv. **-anski**: *napolitanski*; **-ski**: *napuljski*, **-čki**: *afrički*),
-ais: *japonais* (hrv. **-ski**: *japanski*),
-an: *persan* (hrv. **-ski**: *perzijski*),
-éen: *européen* (hrv. **-ski**: *europski*),
-ien: *parisien* (hrv. **-ski**: *pariški*),
-in: *limousin* (hrv. **-ski**: *limoški*),
-ique: *balcanique* (hrv. **-ski**: *balkanski*),
-ois: *zagrébois, chinois* (hrv. **-ački**: *zagrebački*; **-ički**: *kimrički*; **-ski**: *kineski*);
3. kvaliteta + pripadnost živoj vrsti + poredba:
-ien: *rabelaisien, cartésien* (hrv. **-ovski**: *rableovski*; **-ijanski**: *kartezijanski*),
-esque: *chevaleresque, molièresque* (hrv. **-ski**: *viteški*; **-ovski**: *molijerovski*).

¹⁸ Sufiks *-ni*, kao što smo vidjeli, ne izražava uvijek “namjenu”.

Primjećujemo znatno veći broj takvih pridjevskih morfema u francuskom nego u hrvatskom jeziku.

3. Latinski pridjevski posvojni morfemi u francuskom i hrvatskom. U francuskom osobito, ali i u hrvatskom, treba odvojiti grupu latinskih pridjevskih sufiksa (lat. *-arius, -alis, -anus/-ianus, -inus, -orus*), kao civilizacijskih latinizama koji imaju svoje (slabije produktivne) reflekske, s jedne strane u znanstvenom, a s druge, u kultiviranom govoru oba spomenuta jezika (hrv.: *-an, -inski, -ijanski, -alan, -oran*: *solarni, jakobinski, krležijanski, patrimonijalan, sonorani*; fr.: *-aire, -al, -ien, -ore*: *solaire, patrimonial, Tchékhevien, sonore*). Većina tih sufiksa i danas je produktivna, dok su drugi preuzeti zajedno s osnovnom latinskom riječi (*sonoran*).

4. Zaključak

Dubinska referenca posvojnosti/pripadnosti vrlo je značajna jezična dubinska referenca jer se izražava putem nekoliko kategorija (zamjenice, imenice, prijedlozi i pridjevi). Na morfemskoj razini ta se referenca izražava:

- putem imeničkih deklinacijskih morfema genitiva i dativa singulara i plurala u hrvatskom jeziku;
- putem prijedloga kao morfema istovjetnog posvojnog “genitivnog” značenja (hrv. *od*, fr. *de*) u hrvatskom i francuskom, te “dativnog” (“pripadnost”) značenja u francuskom jeziku (fr. *à*);
- tvorbenih morfema posvojnih pridjeva u hrvatskom.

Polazeći od dubinskoga zahtjeva ustanovili smo da dosadašnja “morfološka” grupa posvojnih pridjeva¹⁹ u hrvatskom ne odgovara stvarnosti te smo iz te grupe izdvojili priložne (*-šnji*: *jučerašnji, unutrašnji, tobožnji*) i namjenske pridjevske morfeme (*-aći*: *pisaći, jahaći*; *-ni*: *kišni*), a posvojne pridjevske morfeme razdvojili smo na čiste, tj. one koji izražavaju “pripadnost pojedincu/vrsti” (*-ov, -ev, -in, -ljev*: *Markov, očev, Jakovljevo, Jeličin, pijetlovo, grizljivo*), i na amalgamirane pridjevske morfeme. U slučaju potonjih, “kvaliteta”, osnovni dubinski smisao pridjeva, može biti amalgamirana sa sljedećim značenjima:

- s pripadnošću živoj vrsti (*lisičji, krojački*);
- s pripadnošću neživoj vrsti (*državni, pupčani, bankovni, hrvatski*),
- s pripadnošću živoj vrsti i s poredbom (*hamletovski, majčinski; guščji*).

U francuskom jeziku svi pridjevski posvojni morfemi izražavaju amalgamirana značenja, dok čistu posvojnost izražavaju samo prijedložne konstrukcije s prijedlozima *de* i *à*.

¹⁹ *Priručna gramatika...* t. 833–839., str. 278–283.

Literatura

- Babić, Stjepan. 1991. *Tvorba riječi u hrvatskom književnom jeziku. Nacrt za gramatiku*. Zagreb : Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti i Nakladni zavod Globus.
- Brugmann, Karl, B. Delbrück. 1897—1916. *Grundriss der vergleichenden Grammatik der indogermanischen Sprachen*. Strassburg, Berlin.
- Ivšić, Stjepan. 1970. *Slavenska poredbena gramatika*. Zagreb : Školska knjiga.
- Katičić, Radoslav. 1986. *Sintaksa hrvatskoga književnog jezika. Nacrt za gramatiku*. Zagreb : Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti i Nakladni zavod Globus.
- Mršić, Tihana. (uskoro). *Realizacija dubinske nomenske reference identifikacije u hrvatskom i francuskom jeziku*.
- Priručna gramatika hrvatskoga književnog jezika*. Zagreb : Zavod za jezik Instituta za filologiju i folkloristiku.
- Raguž, Dragutin. 1997. *Praktična hrvatska gramatika*. Zagreb : Medicinska naklada.

Réalisations de la référence profonde de possession/appartenance dans la structure de surface en croate et en français

Résumé

La référence profonde de possession/appartenance est une référence de grande importance dans chaque langue vu qu'elle se réalise par voie de plusieurs catégories (pronoms, noms, prépositions et adjectifs). L'auteur donne une liste des possibilités d'exprimer ladite référence au niveau du lexique et au niveau des morphèmes. Au niveau des morphèmes celle-ci s'exprime au moyen de: *a.* morphèmes nominaux de déclinaison — génitif et datif du singulier et pluriel en croate; *b.* prépositions en tant que morphèmes de possession (« génitif »: cr. *od*, fr. *de*) en français et en croate, et d'appartenance (« datif »: fr. *à*) en français; *c.* morphèmes adjectivaux de possession en croate. Dans ce sens l'auteur compare le système de déclinaison et de prépositions en croate avec celui des prépositions en français, ainsi que les systèmes des morphèmes adjectivaux de possession dans les deux langues. Partant d'une telle exigence profonde (possession/appartenance) l'auteur constate que la répartition « morphologique » des adjectifs possessifs en croate n'est pas satisfaisante. De ce groupe sont à exclure les *morphèmes adverbiaux* (*jučerašnji, unutrašnji, tobožnji*) ainsi que les *morphèmes finaux* (*pisaći, jahaći, kišni*), tandis que les *morphèmes adjectivaux de possession* sont à répartir en *morphèmes pures* de possession, exprimant l'appartenance à un être animé (*-ov, -ev, -in, -ljev: Markov, očev, Jakovljević, Jelićin, pijetlov, grizlijev*), et en *morphèmes amalgames*, ou l'expression de la « qualité » s'amalgame avec celle de: 1. appartenance à une catégorie animée (*lisičji, krojački*); 2. appartenance à une catégorie non-animée (*državni, pupčani, bankovni, hrvatski*); 3. appartenance à une

catégorie animée et comparaison (*hamletovski, majčinski; guščji*). Nous trouverons ici un tableau comparatif des morphèmes en question dans les deux langues. Il est à remarquer qu'en français tous les morphèmes adjectivaux de possession/ appartenance expriment des significations amalgamées, tandis que la possession pure ne s'exprime que par des constructions prepositives employant *de* et *à*.

Ključne riječi: dubinska struktura, francuski, hrvatski, posvojnost/pripadnost, genitiv, dativ, prijedlozi, pridjevski posvojni morfemi

Key words: deep structure, French language, Croatian language, possession, genitive, dative, prepositions, adjective morphemes of possession